

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשֶׁת אֱמֹר

טו' אייר תשפ"ג

הפטרה: והכנים הלויים

יציאת השבת:

20:06

ירושלים: 20:02

ביום שלישי לג' בעומר, הילולת רבי שמעון בר יוחאי

30 ימים לספירת העומר, אבות פרק ד'

יציאת שבת ר"ת 20:47

גיליון 816

כניסת השבת:

18:53

ירושלים: 18:46

וְאִמְרָתָם כֹּה לָחִי - רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

יש אנשים שוועדת הטקסים הממלכתית קבעו שיש לזכור אותם וללמוד את מורשתם, אך בפועל רק קומין של אנשים עולה לקברם, לפעמים לצערנו צריך עשירי למניין, גם מורשתם עברה מן העולם. והנה ביום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי אשר נפטר לפני קרוב לאלפיים שנה ביום לג' בעומר, עולים למירון מאות אלפי בני אדם! ורבים לומדים מתורתו על ציון קברו, ישנם עוד רבים שלא עולים בשל הדחק, אך לומדים במקומם מתורתו של רבי שמעון בר יוחאי.

מהו הסוד? מהו הכח המאחד, השואב וקורא לכל אותם המוני בני ישראל מכל הזרמים ומכל הפלגים להגיע ליום ההילולא של התנא הקדוש? אין הוראה מוועדת טכסים כזו או אחרת, פשוט מגיעים המונים, וגם אלו שאינם מגיעים מציינים את היום הזה בלימוד, במדורה וכד'.

נראה כי הסוד נעוץ בסוד חייו של רבי שמעון. רשב"י הקדיש את חייו ללמוד התורה ולעם ישראל. הוא מסר את נפשו לבטל את גזירות המלכות כנגד עם ישראל, וכאשר נגזר עליו למוות בידי מלכות הרשעה, ברח יחד עם בנו למערה שם ישבו ולמדו בהתמדה במשך שלוש עשרה שנים. בתקופה זו התעלו בלימוד התורה והקדושה לדרגות לא רגילות, עד שיכלו לומר שיכולים הם לפטור את העולם מן הדין, ודי לעולם רק בהם. לכאורה, מי ראה את פועלם? מי שמע את לימודם? הרי הם היו מבודדים מכל העולם ואורחותיו?! ואולם בורא עולם, יודע כל נסתרות, שמע ויקשב וכתב ספר זכרון לפניו. המוני בית ישראל מרגישים, שתורתו של רשב"י, שרב בה הנסתר מן הגלוי, עומדת לנו עד ביאת גואל צדק מהרה, אמן.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורין. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

רבי שמעון בר יוחאי

רבי שמעון אומר, שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, באלו אכלו מזבחי מתים, שנאמר (ישעיה כח), כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום. אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, באלו אכלו משלחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר (יחזקאל מא), וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה': אבות ג, ד.

כאשר נזכר 'רבי שמעון' סתם, בלי כינוי נוסף, הכוונה תמיד לרבי שמעון בר יוחאי מגדולי תלמידיו של רבי עקיבא. רבי שמעון למד תורה מנעוריו, כתלמיד מובהק לרבי עקיבא, למד בישיבתו במשך שלוש עשרה שנה יחד עם חברו רבי חנניה בן חכנאי (כתובות סב, ב). גם לאחר שנכלא רבי עקיבא בבית הסוהר, ניצל רבי שמעון את קשרי אביו יוחאי עם גדולי המלכות הרומית, כדי להכנס וללמוד תורה מפי רבו, (עין פסחים קיב, א).

היה רגיל לומר לתלמידיו: בני שנו מדותי, שמדותי תרומות מתרומות מדותיו של רבי עקיבא (גיטין סו, א). גם רבו הראה לו חיבה וכאשר הושיב את רבי מאיר לפניו וכאשר נתכרכמו פניו של רבי שמעון אמר לו: דיך שאני ובוראך מכירין כוחך, (ירושלמי סנהדרין פ"א, ה"א). ואולי יש כאן רמז לכך, שרבי שמעון קיבל מרבי עקיבא את יסודות תורת הקבלה. לפי המסורת (סנהדרין פו, א): סתם ספרי (הוא מדרש ההלכה לספרים במדבר ודברים) מיוחס לרבי שמעון אליבא דרבי עקיבא. כמו כן יצא מבית מדרשו מכילתא דרשב"י, שהוא מדרש הלכה על ספר שמות. בין תלמידיו החשובים היה רבי יהודה הנשיא, הוא רבינו הקדוש, שהלך ללמוד אצלו תורה בישיבתו בתקוע, (עירובין צא, א). רבי שמעון אהב אהבה עזה את התורה, ארץ ישראל ועם ישראל. וכך דרש (ברכות ה, א): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתן אלא ע"י יסורין. אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם הבא". ובמדרש (ויקרא רבה יג, ב): "מדד הקב"ה כל האומות ולא מצא אומה שהיתה ראויה לקבל את התורה אלא ישראל... מדד הקב"ה כל הארצות ולא מצא ארץ שראויה להתן לישראל אלא ארץ ישראל".

פעם כשיצא אחד מתלמידיו לחוץ לארץ והעשיר וראוהו יתר התלמידים והתקנאו בו, הוציאו רבי שמעון לבקעה אחת שלפני מירון ואמר: 'בקעה, בקעה, המלאי דנרי זהב'. התחילה מושכת דנרי זהב לפניהם. אמר להם: אם זהב אתם מבקשים הרי זהב, טלו לכם, אלא הוו יודעים, כל מי שהוא נוטל עכשיו - חלקו של העולם הבא הוא נוטל (שמות רבה נב, ג).

האמת היתה נר לרגליו, כמו כן רבי שמעון שנה את הגויים שליטי הארץ ורגיל היה לומר: 'טוב שבגויים הרוג, טוב שבנחשים רצוץ את מוחו'. דעתו זו גילה גם בפני חבריו כמסופר (שבת לג, ב): פעם ישבו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, וישב יהודה בן גרים לידם. פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהם של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון ואמר: כל מה שתקנו, לא תקנו אלא לצורך עצמם. תקנו שווקים - להרבות פריצות, מרחצאות - לעדן בהם עצמם, גשרים - ליטול מהם מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם וגשמועו למלכות. אמרו: יהודה שעילה יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג. הלך הוא ובנו והתחבאו בבית המדרש. כל יום היתה מביאה להם אשתו לחם וקנקן מים, אך כשהתחזקה הגזירה, הלכו והתחבאו במערה. התרחש להם נס ונברא להם חרוב ומעין מים.

היו פושטים בגדיהם ויושבים עד צווארם בחול, כל היום למדו, בזמן תפילה היו מתלבשים ומתפללים וחוזרים ופושטים בגדיהם שלא יכלו. ישבו שתיים עשרה שנים במערה. בא אליהו ועמד על פתח המערה ואמר: מי יודיע לבן יוחאי שמת הקיסר ובטלה גזרתו? יצאו. ראו אנשים חורשים וזורעים. אמרו: מניחים חיי עולם (לימוד תורה) ועוסקים בחיי שעה (עבודת הארץ לפרנסתם). כל מקום שהיו נותנים עיניהם מיד נשרף, יצאה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם?! חזרו למערתכם! חזרו וישבו שם שנים עשר חודש. אמרו: משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חודש.

מערת רשב"י במירון

יצאה בת קול ואמרה להם: צאו ממערתכם! יצאו. כל מקום שהיה רבי אלעזר מכה, היה רבי שמעון מרפא. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה. (ששנינו עוסקים בתורה כראוי). בערוב יום של ערב שבת, ראו זקן אחד שהיה מחזיק שני צרורות של הדסים ורץ בין השמשות, אמרו לו: אלה למה לך? ענה להם: לכבוד שבת. אמרו לו: תסתפק בצרור אחד? ענה להם: אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור.

אמר לבנו: ראה כמה חביבין מצוות על ישראל. נתיישבה דעתם. שמע רבי פנחס בן יאיר חתנו ויצא לקראתו. הכניסו לבית המרחץ והיה מטפל בבשרו. ראה שיש בעורו סדקים והיה בוכה ונשרו דמעותיו על גופו של רבי שמעון וציערו אותו. אמר לו רבי פנחס: אוי לי שראיתוך בכך. אמר לו רבי שמעון: אשריך שראיתני בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך לא מצאתי בי כך, (גדלות בתורה).

אין פלא איפוא, שנתייחס לרבי שמעון ספר הזוהר, שהוא ספר היסוד של תורת הקבלה, ונתעמר שמו לאחר פטירתו אף יותר מבחינו, בהמוני רבבות בית ישראל הפוקדים את קברו שבמירון ביום ההילולא שלו בל"ג בעומר.

שלושה שאכלו על שולחן אחד - לכאורה, הוא הדין לאיש אחד או שנים שאוכלים על שולחן אחד המחוייבים לומר דברי תורה, אלא לפי שסתם שולחן יש בו שלושה לזימון אמר שלושה, (רשב"ם). אך ניתן לפרש כי התנא נקט שלושה בדוקא, שהרי לפי התלמוד (סנהדרין ג, א) כל שלושה מישראל יכולים להיות בית דין לממונות כיון "שאי אפשר דלית בהו חד דגמיר", שלפחות אחד מהם בקי בדיני התורה. ומכאן החובה לשלושה האוכלים על שולחן אחד לומר עליו דברי תורה.

ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים - הרב מברטנורא כתב ששמע: כי בברכת המזון שמברכים על השולחן יוצאים ידי חובתן וחשוב כאילו אמרו עליו דברי תורה. והקשה עליו התוספות יום טוב: וכי ברשיעי עסקין שאין מברכים ברכת המזון? והלא מסכת אבות היא מילי דחסידותא. והוא גילה מקור הדברים ברש"י ודייק בלשונו הזהב: "ורגילין בני אדם לפטור עצמן בברכת המזון". הרי שרש"י לא כתב שכן ראוי לעשות לכתחילה, אלא שכך נוהגין בני אדם. מאמרו זה של רבי שמעון בר יוחאי מתאים לתפיסתו, שאין לאדם לעזוב חיי עולם בעבור חיי שעה. כך גם באכילתו של האדם. אם הוא אומר דברי תורה, הרי שכל אכילתו היא לצורך התורה, ואם לאו, הרי היא עיסוק יצרי למילוי תאוותיו בלבד! ובכך מובן הדימוי לזבחי מתים, כי האכילה שהיא לצורך הגוף אין לה קיום, כיון שגם לגוף עצמו אין קיום לעולם שסוף האדם למיתתו.

שנאמר: 'כי כל שולחנות מלאו קיא צואה בלי מקום' - כאשר אין מזכירים שמו של המקום ברוך הוא, כלומר, שאין אומרים דברי תורה. הרי, שמאכל זה אין בו שום עילוי רוחני ולא עוד, אלא סופו שיהא קיא או צואה, שהוא הורדת המאכל מדרגתו.

אבל שלושה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא - אמירת דברי תורה על שולחן האכילה, מרוממת את האכילה הגשמית כמסייעת לקיום הרוחני של דברי תורה. השולחן נעשה כמזבח שהקריבו עליו קורבנות, והאוכלים הרי הם כמוהנים הזוכים משולחן גבוה.

שנאמר: 'וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' - לכאורה, יש סתירה בין תחילת הפסוק לסופו (שם, ביחזקאל מא, כב): 'המזבח על שלוש אמות... זה השולחן אשר לפני ה'". וכך דרשו חכמים (ברכות נה, א): "פתח במזבח וסיים בשולחן? אלא בזמן שבית המקדש קיים, מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו - שולחנו של אדם מכפר עליו".

(מלוקט מספר "מעשה אבות")

מהלכות לג' בעומר

א. בימי הספירה מתו תלמידי רבי עקיבא ל"ג יום, ולכן נוהגין בחלק מימים אלו קצת אבלות שאין נושאים נשים ואין מסתפרים. אמנם לא בכל ימי הספירה נוהגים כך, כפי שיפורט להלן.

ב. **תספורת: הספרדים** - נוהגים שלא להסתפר עד יום ל"ד בעומר בבוקר שאז פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמנות. ויכולים להסתפר מיום ל"ד בבוקר עד שבועות. (שו"ע תצג סע' ב). כמו כן לא שומעים בימים אלו שירים בכלי נגינה או ברדיו (שו"ע תצג סע' א, ב).

ג. **רבינו האר"י ז"ל** - נהג שלא לגלח ראשו כל ימי הספירה עד ערב חג השבועות. ולפי מנהג האר"י אפילו חתן ביום חתונתו לא יגלח בכל ימי העומר (כה"ח שם ס"ק יג). ואולם כל זה למי שנוהג בכל ענייניו כדעת האר"י הקדוש.

ד. **מנהג האשכנזים בארץ ישראל** - לישא אשה ולהסתפר ביום ל"ג בעומר עצמו ומראש חודש סיון והלאה. רובם נהגו להסתפר ביום ל"ג עצמו ולא בליל ל"ג בעומר וגם נישואין עושין ביום ל"ג ולא בליל ל"ג. אבל אם השעה דחוקה עושים תספורת וגם חתונה בליל ל"ג בעומר. וכיום רבים מקילים להנשא בליל ל"ג בעומר.

ה. יש אשכנזים שנהגו להתיר תספורת ונישואין עד ראש חודש אייר ומשם ועד שבועות אסורים מלבד מיום ל"ג בעומר עצמו. ויש מחמירים בשני ימי ראש חודש אייר שהם בכלל האיסור עד ג' ימי הגבלה. (עיין משנ"ב ס"ק יד טו).

ו. **שמחות: נישואין** - מותר להחזיר גרושתו אפילו לפני ל"ג בעומר (כה"ח שם ס"ק ב, ג). **שידוכים** - מותר לעשות שידוכים (אירוסין) ולעשות סעודה. רק שלא ינגן בכלי נגינה ולא ירבה בריקודים ומחולות (כה"ח שם ס"ק ט). ולדעת המשנ"ב לא יעשו ריקודים ומחולות כלל.

ז. אין אומרים בלג' בעומר תחנון ולא במנחה שלפניו, נהגו לערוך לימוד בערב ולהדליק נרות ולשריף לכבוד התנא רשב"י, לפי המסורת מציינים ביום לג' בעומר את יום ההילולא של התנא רבי שמעון בר יוחאי. החל מפלג המנחה של ערב לג' בעומר יזהר שלא להזכיר שהוא לג' בעומר עד שיספור בברכה.

ח. שנה שחל בה ל"ג בעומר ביום שישי, מותר להסתפר ביום שישי, גם לשיטת הספרדים ובני עדות המזרח שרגילים להמתין עד ל"ד בעומר, וכמו כן בשעת הצורך, מותר להקדים ולהסתפר אפילו בליל ל"ג בעומר, דהיינו ביום חמישי בלילה.

(ע"פ פסקי מרן הגר"מ אליהו זצוק"ל)

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ו

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ציטרון, שרה בת שמוחה, ציפורה ויהושע לוי, ביבה אלימלך, עזר בן עשרה, תקוה בת עזיה, אלנה בת גיא, אסנת בת זרבה, מול בת עשיל, אברהם בן רחל, רחמים בן סולמנה, דריל בן אביגיל, אלינה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת זוהרה, עדן בת רחל, מיכל מוריה אדרי, יוסף בר בן מיכל הי"ו.

להחזרת נעדר: צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדן, גיא חבר, רון ארד, יהודה כין, צבי פלדמן.

לעילוי נשמת: הגר"ע יוסף, הגר"מ אליהו, הרב אברהם עזיקמן, רבי מסעוד מלול, רבי יצחק שושן, רבי יעקב שושן, יונה יונה, סופר מנחם, יצחק דרעי, רבי אברהם בן שבא אלעזר, מקסים חיים דרעי, דוד חיים, ישראל אברהם טון, שלמה בן מרים, יצחק ועמרם אטיאס, אורן מועלם, אליהו טויטו, דוד דובסרמן, מירי פולק, מרים קדושים, עמוס דמרי, ריי שלמה, סימנאב משה יהודה, יצחק זק בן סליקה, מנחם משה, יצחק ושמחה אילוז, אבנן נסים וסליקה שושן, מידה שמעון, יפה גורד, יזהר קלון, לאה ציטרון, סימנאב בת חנו, ליט שבת משה עטרת חנה יצחק, אסתר חוד, אסתר בת תורא, אליהו בת פריחה, תרצה זיוון, אסתר וענבר חיים, דניאל אלמליח, מנחם חלוי, דוד טובל, מיכל עמר, אריה בן שמעון, ציונה בת דוד, יצחק ולאח אסתרונ, אליהו אדרי, עזיה עמוס, רות יעקב, חיה רחל לוי, יונה ויוסף שרעבי, מרים יהודה, שמואל למברגר, נעילה בת מנודה, לאור רחמים, ז'ק טל, עליה מועלם, עליה כהן, שרה אוליאל, דוד ופריחה כהן, שמעון בן רחל, אברהם אדרי, יוסף אלקובי, מיכאל ועקני, חסיבה ששפטוש, עזשה דק, ברכה סופר, כמסיה ודרי, איוני זפרי, מעין וסדר עשור, כמשה כהן, אלס טובל, מרים בת רחל, נאור כהן, אילה שחר, יצחק בן פנעה ז"ל.

ולע"נ הנספים בשווא ובהם: אלכסנדר שגור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה